

Dr. Hermann

7.11.11/2018

2018 MÁJ 09.

Pápa Város Önkormányzata
Települési Értéktár Bizottsága
Elnökétől
8500 Pápa, Fő utca 5.

Szám: 1/181-4/2018.
Ügyintéző: Geschitz Gergely

Tárgy: Ajánlások a Veszprém
Megyei Értéktár Bizottságnak
Mellékletek száma: 2 db

Veszprém Megyei Értéktár Bizottság
Vörösmarty Éva elnök részére

Veszprém
Megyeház tér 1.
8200

Tisztelt Vörösmarty Éva!

VESZPRÉM MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL	
Érkezett:	2018 MÁJ 09.
Szám:	02/102/2018 Mell.:
Előszám:	Ügyintéző: B. H.

Pápa Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága 1 db ajánlását – „A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya” címmel - a Veszprém Megyei Értéktárba ez úton felterjesztésre javaslom.

Mellékletek:

„A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya., című ajánlás papír alapon
CD hordozón:

- „A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya., című ajánlás pdf formátumban és az ajánlás fotódokumentációja a szükséges publikálási nyilatkozattal
- „Pápa-Tapolcafőn eredő Tapolca-patak és forrásvidéke a közvetlenül hozzá kapcsolódó tanösvénnyel” című ajánlás hiánypótlása

Pápa, 2018. május 4.

Bízva az ajánlások pozitív elbírálásban, tisztelettel:

Dr. Hermann István
Települési Értéktár Bizottság
elnöke

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a
„[A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Dr. Hermann István (név)

..... (aláírás)
Pápa, 2018.05.27. (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Pápa Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Dr. Hermann István

Levelezési cím: 8500 Pápa, Fő utca 5.

Telefonszám: 89/515-042

E-mail cím: geschitz.gergely@papa.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ <u>ipari és műszaki megoldások</u>	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Pápa

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☐ települési	☐ tájegységi	☒ <u>megyei</u>	☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Pápan a kaptafa készítést, dédnagyapám idős Berta Márton 1870-ben kezdte el. A németországi Weimárban tanulta a kaptafa készítés tudományát. Azóta apáról fiúra szállt a mesterség. Az általános iskola elvégzése után, Zalaegerszegen végeztem a Deák Ferenc faipari szakközépiskolában 1978-ban. Ezután Édesapámnál dolgoztam és tanultam a mesterség fogásait. 1981-től önálló kisiparos lettem és a mostani telephelyen a Korona u.41 szám alatt kezdtem el az ipari tevékenységemet.

1990-ben a család korlátolt felelősségű társaságot alapított. A kilencvenes évek elejétől, a kaptafagyártás mellett egyre többen kerestek nálunk a kész cipőbe való sámfát. Nem elégedtek az akkori háromrészes, illetve az egyszerű rugós, fagömb végű sámfával. Főleg az osztrák illetve német országbeli ügyfeleink igényeltek valami mást. Elmondták kívánságaikat, mi pedig az elképzeléseiket próbáltuk megvalósítani. Így született meg a két részből álló (nyomó rugó beépítésével készült) rugós sámfá, mely az egész cipőt kitölti és kezelése is egyszerűvé vált. Osztrák partnerünk kívánságára a sámfá felület kezelésénél elhagytuk az oldószeres szintelen lakkot, tanácsukra, természetes alapanyagú viaszpasztával kezelve kapja meg a sámfá a végleges felületi finomságot.

Kaptafa és cipő sámfagyártáson kívül foglalkozunk még lovagló csizmasámfá gyártásával. A feléledő lovas hagyományokkal megnövekedett a kereslet e termékek iránt. Természetesen csizma sámfákat is készítünk, hasonló technológiával, mint a cipők esetében.

Évek óta egy Berliini cég megkeresésére gyártunk különböző formájú, női és férfi fatalpakat, felső rész és gumitalp nélkül.

2014-ben megszűnt az utolsó kaptafát gyártó üzem Magyarországon, így jelenleg egyedül készítünk kaptafát, fatalpat és sámfákat. A legközelebbi hasonló üzem Németországban található. Mi ugyanolyan minőségben, de lényegesen olcsóbban tudjuk előállítani a termékeket.

Jelenleg egy évben 12.000 pár fatalpat, 18.000 cipő sámfát, illetve 2.000 pár kaptafát készítünk. Piacképességünk fenntartása érdekében folyamatosan fejlesztjük termékeinket és gépparkunkat.

Jelenleg új fatalp forma gyártási kísérletei folynak az üzemünkben, amivel Nyugat-európai exportunkat szeretnénk bővíteni.

Termékeink legfontosabb referenciái: Magyarországon Vass László budapesti cipész-üzemébe minden cipő Berta kaptafára készül és Berta sámfával forgalmazzák. A Vass cég klasszikus cipőgyártásról szóló könyvében a kaptafa termékeknél cégüket és termékeinket is bemutatják. Illetve a Bonyhádi székhelyű LD-JAGD Kft.

Németországban a Dieter Kuckelkorn GmbH.

Ausztriában a Alexander Mughrabi & Co. Ges.m.bH. A Welsben Hohensinner Ges.m.b.H.

Olaszországban a Calzolari Pellettieri Di Firenze SPA.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Magyarország és Közép-Európa egyetlen cipő és csizma kaptafa és sámfá gyártó cége, amely a megváltozott viszonyokhoz kitűnően alkalmazkodva évek óta foglalkozik fatalpgyártással is. A cég a XIX. Század óta folyamatosan működik, mindig megfelelően alkalmazkodni tudott a kialakult körülményekhez. Termékei világszínvonalat képviselnek a lábbeli gyártás segédanyagainak területén.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://www.berfafkft.hu/magyar.swf>

http://www.papa-ma.hu/cikk_reszletes.php?id=2927

http://nava.hu/id/01518_2002/ (Kisfilm a kaptafa gyártásról a Nemzeti Filmarchívumban.)

<http://nava.hu/kereses->

[eredmenye/?advanced&q=\(nostop%3A%22Kaptafa%22\)&fq=hasVideo_technical%3Atrue&sort=datum](#)

http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaiLapok_1911/?pg=222&layout=s

[http://library.hungaricana.hu/en/view/PapaEsVideke_1911/?query=szo%3D\(Alice\)&pg=232&layout=s](http://library.hungaricana.hu/en/view/PapaEsVideke_1911/?query=szo%3D(Alice)&pg=232&layout=s)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Berta Kálmán kaptafa üzeme

A tipikus családi vállalkozások egyik hazai (pápai) mintapéldája Berta Kálmán kaptafa üzeme.

A műhelyt még nagyapja alapította a pápai Felsővárosban, a Táncsics és Tapolca utca sarkán. Az üzem bizonyos részei még ma is az ősi telephelyen vannak. A fő profilú tevékenység a művészi szintű kaptafa készítés már átkerült a Korona utcába, ahol korszerű gépekkel, korszerű körülmények között készülnek az igényes lábbelikhez való, szinte művészi kidolgozású kaptafák.

Kaptafára azóta van szüksége lábbeli készítéssel foglalkozó mestereknek, amióta a cipőtipró foglalkozása megszűnt. Ugyanis valaha a tehetős emberek az azonos formájú cipőt emberekkel tipratták jobbos vagy balos formájúra. Ebből rögtön következik, hogy a cipőnek formát adó kaptafa is jobbos és balos. A cipésmester ez alapján tudja elkészíteni a megfelelő lábra pontosan illeszkedő lábbelit.

Hazánkban csak Pápán a Berta család műhelyében készülnek fából –általában gertyán fából – kaptafák. (Persze csinálnak gyári körülmények között műanyagból is öntött kaptafát, de ezek a gyári darabok csak a konfekciógyártás mintái lesznek. Az igényes mesterek a Bertáéktól rendelik a pontos méretre gyártott mintákat. A számozás a hagyományos magyar szabvány szerint, de fél számonként növekedve áll a suszterek rendelkezésér.

Ma már nem csak hazai, hanem az export igények kielégítésére is készülnek Pápán kaptafák.

Sőt nemcsak kaptafákat késztenek egyedi megrendelésekre, hanem sorozatgyártásban méretes fatalpakat is, amelyek a Holland fapapucsok talpai lesznek.

Javaslom ezt az egyedi pápai értéket a Veszprém megyei értéktárba elhelyezni.

Pápa, 2018. 01. 18.

Dr. Hermann István
könyvtárigazgató
akinek csizmadia nagyapja is a
Bertáék vevője volt egykoron

NYILATKOZAT

Alulírott Berta Kálmán nyilatkozom, hogy a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet alapján benyújtott „A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya” című Veszprém megyei értéktári javaslatához csatolt, saját készítésű fényképek és filmek felhasználásához hozzájárulok.

Pápa, 2018. március 26.

Berta Kálmán
aláírás